

Naruska-Tuntsa-alueen liiketoimintamahdollisuudet

Tuntsajoki, pinta kuin sulaa lasia. Kuvassa Mikko Roiha. Valokuva Vesa Haataja.

”Tähtäsin yli Värriön latvan Värriötunturia kohti, joka peitti koko itäisen horisontin... Nousin lopulta lakeen ja näin koko sen olevaisuuden, jota Tuntsaksi kutsutaan... ”, kirjailija Unto Ek ”Hirventappopaikka-kirjassaan 1984.

Vesa Haataja 31.3.2023

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

ITÄ-LAPIN
KUNTAYHTYMÄ

Johdanto

Tämä selvitys kuuluu Yrittäjien Itä-Lappi -hankkeeseen, jota hallinnoin kuntayhtymä. Hanke on saanut rahoituksen Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus, yritysten toimintaympäristön kehittämisyhteistyön, EU:n Kestävää kasvua ja työtä 14–20 -Suomen rakennerahasto ohjelmasta.

Yksi hankkeen toimenpiteistä on etsiä ja nostaa esiin liiketoimintamahdollisuuksia Itä-Lapin alueelta. Tässä raportissa kerrotaan Naruska-Tuntsa-alueesta ja sen liiketoimintamahdollisuuksista.

Tämän työn tekemistä varten on haastateltu alueen yrittäjiä ja ihmisiä. Haastateltavia on ollut kahdeksasta yrityksestä ja kolme asiantuntijaa. Haastattelut on tehty pääosin joulukuun 2022 ja tammikuun 2023 välisenä aikana.

Kartoituksen perusteella esitetään joukko toimenpiteitä ja näihin on tarkoitus hakea avustusta myöhemmin esimerkiksi Harvaan asuttujen alueiden rahastosta.

Alueen historia

Ennen sotia Naruskan kylää ei ollut. Sotien jälkeen alue sai asukkaansa rajan taakse jääneestä Korjan kylästä. Sinne rakennettiin tie. Myöhemmin tulivat koulu ja kauppa.

Rajan taakse jäi myös suurin osa Tuntsan erämaasta, ja A. E. Järvisen ja muiden kala- ja metsämiesten tarunhohtoinen luvattu maa oli menetetty lopullisesti. Pari vuosikymmentä myöhemmin vuonna 1960 Tuntsan rauhaa koeteltiin uudelleen, kun suuri metsäpalo tuhosi 20 000 hehtaaria maata. Paloa seurasivat hakkuut ja tiheä tieverkosto tunkeutuivat erämaahan. Vain Tuntsan pohjoisimmat osat, Sauoivan, Värriötuntureiden ja Kuorvusselän maisemat säästyivät palolta. Myöhemmin sinne perustettiin Värriön luonnonpuisto sekä Tuntsan erämaa-alue, joista osa ulottuu Savukosken kunnan puolelle.

Naruska-Tuntsa -alueen sijainti

Naruskan-Tuntsan -alue sijaitsee Itä-Lapissa Sallan kunnan pohjoiskolkassa. Lännessä ja pohjoisessa se rajoittuu Savukosken kunnanrajaan ja idässä valtakunnanrajaan noin sadan kilometrin pituudelta. Alueen eteläosassa on Naruskan kylä, jonne on automatkaa Sallan kirkolta noin 45 kilometriä ja Naruskalta Tuntsalle liki 60 kilometriä. Pohjoisimpaan kärkeen Puitsille, joka on Venäjän ja Suomen rajalla, matkaa kertyy vielä noin kymmenen kilometriä lisää. Lähin

kaupunki Kovdor sijaitsee rajan takana. Rajalta sinne on linnuntietä noin 30 kilometriä. Etelämpänä rajan takana on Alakurtin alue.

Peräpohjolaa ja Metsälappia

Suomen luonnontieteellisen aluejaon mukaan Naruska on Perä-Pohjolaa ja Tuntsan pohjoisin osa Metsälappia. Kokonaisuudessaan alue kuuluu pohjoisboreaaliseen kasvillisuusalueeseen. Luonnonmetsien yleisin puulaji on kuusi ja viljellyissä metsissä se on mänty. Tuntureiden rinteillä kasvaa tunturikoivua.

Tuntsan seutu on vedenjakajalla, josta vedet virtaavat kolmeen mereen; Vienan- ja Jäämereen sekä Pohjanlahteen. Suurin järvi on Naruskajärvi ja huomattavimmat joet ovat Tuntsa- Värriö- ja Naruskajoki, joissa on muun muassa alueella vierailevien kalastajien himoitsemia taimenia ja harjuksia. Naruska-Tuntsa -alueella on lukuisia pieniä puroja, jotka laskevat vetensä edellä mainittuihin jokiin. Pohjoisesta vedet virtaavat Nuortijokeen. Mainitsemisen arvoinen on myös pieni Kullaojan putous, joka sijaitsee Naruskajärvestä länteen.

Alueella on koko joukko tuntureita, joista huomattavimmat ovat rajan lähellä oleva Sorastunturi (628,5 m), Värriön luonnonpuistossa sijaitsevat Sauvoiva (614,6 m) ja Värriötunturit, joista osa on Tuntsa erämaa-alueella sekä Jousitunturi (537,6 m) ja Karhutunturi (519,5 m), joka on lähellä Naruskan kylää. Tuntureiden lisäksi maisemaa hallitsevat kuusivaltaiset vaaranselänteet ja suot.

Seudulla tavataan kaikki Suomessa esiintyvät suurpedot. Metsästettävän riistan joukkoon kuuluvat hirvi ja kanalinnut. Haluttu saalis pedoista on karhu. Maakotka ja tyypillinen pohjolan asukki Kapustarinta on tuttu näky Tuntsalla. Värriötuntureilla asuu kiiruna.

Retkeily- ja vesireittejä

Valtakunnallinen UKK-reitti, joka lähtee Virolahdelta, päättyy Sallassa Kellošelässä Hanhikan-kaalle. Merkittävä reittiä pääsee kulkemaan uudestaan vasta Naruskalla Karhutunturin tasalta pohjoiseen. Se seuraa Naruskajokea Naruskajärvelle saakka, koukkaa idässä Sorsatunturin ja Takkaselkätunturin kautta Tuntsajoelle jatkuen sieltä kohti Härkätunturia ja Savukosken Tulpiota. UKK-reitin varrelta löytyy tulentekopaikkoja, kotia, keittokatoksia (grillikatos) ja autiotuvat Murhahaarasta ja Härkätunturista. Varaustuvat ovat niin ikään UKK-reitin varrella Sorsatunturin

ja Takkaselkätunturin alla. Suoltijokisuulla on grillikatos, Tuntsajoen varrella on toinen ja Piimäkurussa on laavua ja Tuntsajoen Petäjärinteessä grillikatos. Edellä mainituista rakenteista huolehtii Metsähallituksen luontopalvelut.

Naruskalla on noin 15 kilometriä pitkä Kuopsikurun reitti, joka lähtee Kuopsiharjulta länteen Kuopsikurua seuraten. Reitti nousee Karhutuntrin murustaa ylös tunturiin ja laskeutuu alas tunturin puolesta välistä sen juurelle.

Naruskajokea voi meloa huoletta noin parikymmentä kilometriä Suoltijoensuusta Siekapirtin tasalle. Mainitun suvanto-osuuden yläpuolella ja alapuolella on koskia ja entisessä uittoväylässä ei ole selkää väylää epäonnistuneen entistämisen vuoksi. Haasteita pelkäämätön voi kuitenkin yrittää mainituilla osuuksia laskea jokea tulvaveden aikaan, mutta ei muovikanootilla. Myös Ylä-Naruskajoella on yli kymmenen kilometriä melontakelpoista uomaa. Lisäksi lännestä löytyvät Maltiojoki, joka laskee Saijan kylän itäpuolella Tenniöjokeen ja Värriöjoki, joka laskee Savukosen Martinkylässä Kemijokeen.

Matkailuyritykset

Tuntsan ja Naruskan alueella on seuraavia yrityksiä, jotka toimivat matkailun parissa: Tuntsan ja Naruskan Tunturilomat Oy, joka on Naruskajärven entisen rajavartioaseman tiloissa Naruskajoen varressa joen itäpuolella. Se on ollut alueella jo yli 30 vuotta, josta viimeiset pari vuotta yritystä on pyörittänyt uusi yrittäjä. Tuntsan ja Naruskan Tunturilomat tarjoaa majoitusta ja ravintolapalveluita. Paikka tunnetaan myös nimellä Tuntsan Pubi. <https://www.visitsalla.fi/majoitus/tuntsan-tunturilomat/>

Kuopsimajat on Naruskajoen länsipuolella Naruskan kylästä pohjoiseen. Yritykseltä saa majoitus- ja ravintolapalveluita. Se on toiminut 20 vuotta. <https://www.kuopsimajat.com/>

Leilikoski Oy on niin ikään Naruskajoen länsipuolella itse Naruskan kylässä. Yritys vuokraa mökkiä. <https://www.cylex.fi/yritys/leilikoski-oy-10647976.html>, [Luxury Villa Sallinen Naruska](#)

Naruskan Retkeilymaja on kylän eteläpäässä. Se tarjoaa sekä mökkimajoitusta että yhteismajoitusta. Retkeilymajasta saa myös kalastuslupia. Yrityksellä on pitkät perinteet leirikoulun järjestäjänä. Se on toiminut Naruskan entisellä koululla liki 30 vuotta. <https://www.naruska.com/> Yritys on pitkään etsinyt jatkajaa toiminnalleen. Tässä olisi hyvä mahdollisuus jollekin pariskunnalle jatkaa toimintaa ja laajentaa sitä, esim. rakentamalla mökkejä tontille.

Naruskalta löytyy myös maalaistalo vuokrattavaksi keskeltä kylää. [Narusikaan pirtti, maalaistalon vuokrausta lomalaisille - juhaiivari.fi](#)

Myös Pulkkaviidassa ennen Naruskan kylää Karhunsalla tarjoaa majoitusta. https://www.facebook.com/karhunsalla/?locale=fi_FI

Sallassa toimiva Kola Extream yritys on aiemmin järjestänyt muun muassa kelkkasafareita Sallasta Kuolan nimimaalle Kovdoriin ja Muurmanskiin saakka. Yrityksen toiminta-alueita on ollut myös Naruskan ja Tuntsan seutu, jonne se on suuntaamassa toimintaansa uudelleen.

Muut toimijat

Karhutunturin Lohi Oy on toiminut yli kymmenen vuotta keskellä Naruskan kylää. Yrityksen vuosituotanto on 40 000 kiloa kirjolohta ja siikaa. Tuotannosta yli 90 prosenttia menee Sallan ja Savukosken kauppoihin sekä Sallassa myös matkailuyrityksille. <https://www.karhutunturinlohioy.com/>

Karhutunturin naapurissa maatilalla pidetään lampaita ja siellä on pari hevosta sekä tilapäisesti myös lihakarjaa naapurikylästä Särkelästä. Tulevaisuuden suunnitelmissa on rakentaa lisäsuojaa, jotta lampaiden määrää voisi kasvattaa. Suunnitelmissa on rakentaa rantasauna, joka voisi toimia virkistytymispaikkana vaikkapa ikäihmisille.

Naruskajärvellä toimii Naruska-Kullajärven kalastusyhtymä, joka myy kalastuslupia ko. vesistöön. Kalastusyhtymä on alueen mökkiläisten perustama yhteisö, jonka tavoitteena on edistää järvialueen kalavesien käyttöä ja niiden hoitoa. <https://www.naruskajarvi.fi/www/>

Naruskalaisen Juha Moilasan yritys tarjoaa talviurakointipalveluita. Yritys hoitaa myös postinjakolinjoja sekä Sallassa että Savukoskella.

Asianajotoimisto Artus ky ilmoittaa kotiositteekseen Naruskantie 262. Yrityksellä on toimipisteet myös Sallassa ja Rovaniemellä. <https://www.artus.fi/>

Tätä selvitystä laadittaessa Naruskalle on muuttamassa hermoratamestari Taina Ketola. ketola.hrh@gmail.com Yritys tarjoaa hermoratahierontaa ja kuppautta.

Salla pohjoisen paliskunnan poromiesten lisäksi alueella partioi Lapin rajavartiosto, joskaan Naruska-Tuntsa -alueella ei ole enää toimivia rajavartioasemia. Lähin asema on Kelloselässä.

Värriön luonnonpuistossa on Helsingin yliopiston tutkimusasema. Asema tutkii muun muassa ilmakehää ja erämaaeläimistöä.

Yksityiset loma-asunnot ovat keskittyneet kaavoitetun Naruskajärven etelä- ja pohjoispuolelle. Yksittäisiä loma-asuntoja on myös Sorsa-, Naruska- ja Suoltijoen varrella.

Tilatietoja kalastuksesta, metsästyksestä ja varaustupien yöpymisistä

Tuntsan ja Naruskan alue sisältyy Itä Lapin vapalupa-alueeseen (nro 3410). Tähän samaan lupaan kuuluu Kemijärven, Pelkosenniemen, Savukosken, Sallan ja Sodankylän valtionvedet lukuun ottamatta erillisiä vapa-lupa-alueita tai kalastukselta muutoin kiellettyjä vesiä. Joten on vaikeaa tuottaa tietoa, kuinka moni tuon luvan ostajista kalastaisi juuri Tuntsa-Naruska alueella. Kyselytutkimuksia tästä ei ole tehty. Alla kappalemäärä lukuja tuosta koko Itä-lapin 3410 luvasta:

- Vuosi 2020: 1163 kpl
- Vuosi 2021: 1248 kpl
- Vuosi 2022: 918 kpl

Kalastuksen erityisasiantuntija Jyrki Satta metsähallituksesta arvioi, että noin 40 prosenttia ko. lupaa käyttävistä käy Tuntsalla/Naruskalla.

Liitteenä ovat Metsähallituksen myöntämät pienriistaluvat 3611 Naruska-Tuntsa pienriistan lupametsästysalueelle neljältä viimeiseltä metsästysvuodelta. Taulukossa on eriteltynä kanalintuluvat (KA) ja vesilintu- jänisluvut (VJ) ja vuorokausilupien kappalemäärä ja lupiin sisätyvien lupavuorokausien määrä. Metsähallituksen eräpalvelut hoitaa Tuntsan alueen valtionmaan metsästysjärjestelyt Metsähallitukselle kuuluvana julkisena hallintotehtävänä ja päällimmäinen tehtävä on tarjota kansalaisille metsästysmahdollisuuksia valtionmaalla riistakantojen kestävän käytön sallimissa rajoissa, kirjoittaa metsähallituksen eräsuunnittelija Pasi Kamula.

Vuonna 2019 varaustuvissa Takkaselässä ja Härkätunturilla oli yhteensä 86 varausta, vuonna 2020 349, vuonna 2021 139 ja vuonna 2022 101 varausta. Kesä-, heinä- ja elokuu ovat pääsääntöisesti olleet vilkkaimmat kuukaudet. Vaarinkehuman tupa, joka oli joitakin vuosi yksityisillä vuokralla, on nyt palautunut Metsähallitukselle takaisin ja on avattu retkeilijöille vuokra/varaustuvaksi maaliskuun 2023 aikana, kertoo metsähallituksen suunnittelija Suvi Kauhanen. Alueella eivät kulje pelkästään kalastajat ja metsästäjät. Myös marjastus on merkittävää niin paikallisten kuin tilapäisten asukkaiden ja vierailijoiden keskuudessa.

Poroelinkeino

Poronhoidolla on pitkät perinteet Sallassa. Salla Pohjoinen paliskunta (myös nimeä Pohjois-Sallan paliskunta käytetään) sijaitsee poronhoitolaissa määritellyllä erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella (pintaa-ala 2 149 km²), eli poronhoito tulisi ottaa tarkemmin huomioon mm. kaikissa maankäytön suunnitelmissa, kaavoituksissa, lupaehdoissa ja maankäytössä. Suurin sallittu eloporomäärä on 4 800 ja poronomistajia on 102.

Poroisäntä: Pirttilä Ensio
Puhelin: 0400 128 505
Sähköposti: pirttila.ensio@gmail.com

Pohjois-Sallan paliskunta kuuluu Keminkylän merkkipiiriin. Paliskunta rajoittuu pohjois-itäsuunnassa Venäjän rajaan, etelässä Sallan ja lännessä Kemin-Sompion paliskuntiin. Paliskunnan alueesta noin 70 % on valtionmaata. Paliskunnan erotusaidat ovat Aukiaselkä, Kuningas-
tolppa, Tuohivaara, Sarasaari, Lautakotaoja, Aitatsivaara, Väriö, Räntselmäselkä ja Peura-
haara.

Naruskalla asuu muutama poromies. Pääosa osakkaista ei asu paliskunnan alueella, vaan Sallan kirkonkylällä tai Sallan haja-asutusalueella.

Sallan ja Pohjois-Sallan paliskunta omistavat yhteisen poroteurastamon Sallan kirkonkylällä. Poronlihan suoramyynänti on lisääntynyt liikemyynäntiin verrattuna. Suurin osa Sallan pohjoisen paliskunnan poroista myydään paikalliselle poronlihan jalostajalle.

Mikäli Naruska–Tunntsa-alueita markkinoidaan enemmän matkailijoille, niin paliskunnan toivomus on, että matkailijat tietävät miten poronhoitoalueella liikutaan. Ruska-aikaan on syytä ottaa huomioon porojen rykimäaika, jolloin urosporot voivat käyttäytyä aggressiivisesti.

Alueella myy poronlihaa Naruskan Poro ja Naruskan naapurikylässä Saijalla Sallan Villiporo.

Yhteismetsät ja valtion metsät

Alueella on kolme yhteismetsää Sallan-, Väriön- ja Liesijoen yhteismetsä. Sallan yhteismetsällä on Naruskalla suuri palsta, missä sijaitsee neljä vuokrattavaa kämppää, joista suurin on Kenttälammen kämppää, jota voi käyttää vaikkapa juhlatilana. Yhteismetsä myy alueelle metsästys- ja kalastuslupia. Kenttälammella on toiminut myös mönkijäsafarifirma, joka on järjestänyt safareita asiakkailleen.

Vuoden 2023 keväällä Liesijoki ja Värriö ovat kuitenkin nousseet parrasvaloihin, sillä yhteismetsien maille on suunniteltu tuulimyllyjä. Toteutuessaan tuulipuistosta tulisi Suomen suurin. Maailman mittakaavassakin se olisi todella suuri kaksine satoinen myllyineen ja aurinkovoimala vielä kaiken päälle. Hanke realisoituisi noin kymmenen vuoden kuluttua, kun lopulliset suunnitelmat saataisiin valmiiksi ja valitukset käsiteltyä. Energian lisäksi myllyt toisivat jatkuvaa tuloa maanomistajille, kunnalle ja poromiehillekin, jotka nyt ovat vastustaneet esitystä niin, että alueen kaavoittamista ei ainakaan tällä haavaa aloiteta.

Valtio on suurin maanomistaja Tunttsalla ja metsähallitus hallinnoi valtion maita. Metsähallituksen metsätaloudelle kuuluu muun muassa Suoltijoen ”savottakartano”. Metsähallituksen luontopalveluille kuuluvat alueella olevien taukopaikkojen ja retkeilyreitien huolto.

Toimenpiteet:

Valtakunnallinen UKK-reitti kulkee Sallan kunnan halki. Se päättyy Hanhikankaalla jatkuakseen Naruskalla Karhutunturin tasalta pohjoiseen. Vaikka muun muassa Suomen retkeilyoppaassa on kerrottu UKK-reitin kuvatusta katkoksesta, kulkijoille voi tulla yllätyksenä, että reitti jatkuu tietä pitkin eteenpäin. Toimenpiteenä esitetään, että Hanhikankaalle pystytetään informaatiotaulu, missä kerrotaan reitin päättymisestä ja sen jatkumisesta Naruskalla. Lisäksi kartalla esitetään tieyhteys, miten Hanhikankaalta pääsee Naruskalle. Samanlainen informaatiotaulu pystytetään vastaavasti Karhutunturin alle, missä näytetään tieyhteys Hanhikankaalle. Reitin päättymisestä informoidaan Aatsinginhaudassa ennen Hanhikangasta, jotta ne vaeltajat, jotka haluavat jatkaa matkaa Naruskalle, voivat varautua siihen, että osa matkasta pohjoiseen täytyy kulkea maantietä myöten.

Kalastuslupien ostaminen alueelle on ongelmallista, koska Naruska-Tuntsa-alueella on useita vesialueiden omistajia ja käytännössä vain yksi asiantunteva myyntipiste, Naruskan Retkeilymaja, mistä voi ostaa lupia eri alueille. Tarmo Yrjänheikin mukaan kehitystyön alla on sovellus, jonka avulla kalastuslupa on helppo ostaa. Sovelluksen avulla paikannetaan ensi sijainti, jonka jälkeen sovellus tarjoaa oikean luvan. Paikannus vaatii verkkoyhteyden ja Yrjänheikin mukaan toimiva verkko kattaa yli 90 prosenttia kalastuslupa-alueesta. Tarmo Yrjänheikki toimii muun muassa Ylikemin kalatalousalueen puheenjohtajana.

Sekavaa lupakäytäntöä selkeyttämään on perustettu Ylä-Kemijoen viehekalastuksen yhtenäislupa. Se kattaa laajasti Ylä-Kemijoen uomia Pelkosenniemieltä Kairijoelle ja välillä olevia sivuhaaroja, kuten Tenniöjoen ja Värriöjoen sivu-uomineen. Lupia voi ostaa verkkopalvelusta: Kalakortti.com

Naruskajolle on laadittu kalaston käyttö- ja hoitosuunnitelma osakaskunnan aloitteesta ja mukana ovat olleet Sallan yhteismetsä ja metsähallitus. Asiantuntijuutta edustivat ELY-keskuksen kalatutkijat. Sähkökalastuksen tuloksena Naruskajokea voidaan pitää Pohjois-Suomen parhaimpina poikastuotantoalueena. Haastattelussa Juha livari kertoo, että ongelmaksi nousi kalastusrajoitusten noudattaminen ja kalastuksen valvonta, jota ei juuri ole ollut. Lisäksi kun joki on ”pystykoskinen”, kalat kerääntyvät koskien alaisiin syvänteisiin, joihin kohdistuu talvisin kova kalastuksen paine. Kalastuslain tulkinnan mukaan pilkkiminen suvannoissa on sallittu, vaikka virtavesissä se on kielletty. Kalakannat eivät tätä välttämättä kestä Naruskalla, jotta kestävä pyyntikokoinen taimenkanta pääsisi kehittymään häiriöttä. Uuden kalastuslain mukaan taimenen alamittaa (50 cm) livari pitää liian suurena. Sen sijaan harjuksen alamitta voisi olla 35 senttimetriä 30:n sijaan. Hän toteaa myös, että joen entistäminen on heikentänyt harjuskantoja. Olisi hyvä selvittää, miten livarin esille tuomat kalastukseen ja kalakantoihin liittyvät ongelmat voitaisiin ratkaista.

<https://www.suomenkalakirjasto.fi/wp-content/uploads/2019/02/Naruskajoen-kalaston-k%C3%A4ytt%C3%B6-ja-hoitosuunnitelma-2018-P%C3%84IVITYS-2-4.pdf>

Suoltijoen ”kämppekartano” on rakennettu 1950-luvulla metsätöitä varten. Siellä oli keskuslämmitys ja kaasuväli. Myöhemmin sähkö saatiin aggregaatista. Tuolloin monissa talouksissa Sallassa ei ollut vastaavia mukavuuksia. Suoltijoen savotat hiljenivät jo 1970-luvulla. Sen jälkeen siellä pidettiin rippukoululeirejä. Paikalla on kolme rakennusta, joissa vain kauppana toimineessa rakennuksessa voisi myös majoittaa vierailijoita. Rakennuksia on korjattu parikin kertaa viime vuosikymmenten aikana. Sinne suunniteltiin tuolloin ulkoilmamuseota, missä olisi järjestetty metsätöihin liittyviä tapahtumia, kuten pöllin parkkuuta. Koska paikalla käy joka kesä satunnaisia kulkijoita, Suoltijoella tulisi olla informaatiotaulu, missä kerrotaan paikan historiasta; sen ja vastaavien paikkojen merkityksestä Suomen metsätaloudelle, ympäröivästä luonnosta ja nykypäivästä. Paikan omistaa metsähallituksen metsätalous, jonka yhtenä tehtävänä on vaalia myös kulttuurihistoriaa.

Eräs tapa vaalia tätä historiaa olisi järjestää esimerkiksi tukkilaisnäytelmä kämpän piha-alueella. 1990 -luvulla paikalla on järjestetty jotakin kulttuuritapahtumia. Tämä perinne tulisi nyt elvyttää. Tapahntumien järjestäminen vaatii aktiivisia toimijoita, joita tulee perään kuuluttaa.

UKK-reitin ylläpidosta huolehtii puolestaan luontopalvelut. Reitin kunto on päässyt rapistumaan resurssien puutteen vuoksi ja reittiä pitää korjata aluksi keskeisiltä paikoiltaan. Esimerkkinä olkoon Pirunkirkko, joka on erikoinen nähtävyys lähellä Tuntsan tietä. Sinne menee pitkostus tien varresta. Polun kunto pitää tarkistaa ja tarvittaessa korjata. Mikäli metsähallitus saa lisäresursseja, koko UKK-reitti tulee käydä perusteellisesti läpi. Alueen yrittäjän Matti Jylhän haastattelussa kävi ilmi, että Naruskajoen yli olisi hyvä saada silta. Silta voisi olla riippusilta, jota käyttäisivät moottorikelkkailijat talvella ja kesällä vaeltajat. Keväällä parhaimpien kelien aikaan Naruskajoki voi olla sula ja kelkkailijat joutuvat kiertämään Naruskan tammen kautta päästäkseen Tuntsan pubille. Lisämatkaa tulee 6 kilometriä.

Lähellä Karhutunturia on Kuopsikurunreitti, joka merkittiin aikoinaan palvelemaa Kuopsimajojen asiakkaita päiväretkikohteena. Reitin merkintä on päässyt rapistumaan ja sitä tulee parantaa. Sallan kunta tarjoaa tarvittaessa apua tässä työssä metsähallitukselle.

Lähelle Kuopsimajoja sijoittuu myös sotahistoriallinen kohde. Alueen poikki kulkee UKK-reitti ja kelkkareitti. Jatkosodan aikana paikalla oli saksalaisten eteentyönnetty kenttävartio ”Pirtti”. Sinne oli raivattu myös lentokenttä, johon tietävästi ainakin kerran lentokoneella on laskeuduttu. Kenttävartioon oli rakennettu myös puhelinlinja Saijalta. Tukikohdan historia kerrotaan muun muassa allekirjoittaneen ”Sotamuistomerkit Itä-Lapissa ja Kantalahden alueella” –kirjassa sekä UKK-reittiä esittelevässä kirjasessa, joka on niin ikään allekirjoittaneen laatima. Molemmista teoksista on painos loppunut.

Paikalle tulee pystyttää tukikohdan historiasta kertova informaatiotaulu. Pohjoisessa UKK-reitti halkoo entistä Tuntsan metsäpaloaluetta. Tuntsalla riehui suuri metsäpalo 1960. Siitä kerrotaan allekirjoittaneen laatimassa historiikissa ”Tuntsan palo ja suuri nokisavotta”. Tästäkin kirjasta on painos loppunut. Palosta tulisi kertoa kyltein myös maastossa UKK-reitin varrella.

Sallan kunta on panostanut kelkkareittien talvikunnostukseen lanaamalla säännöllisesti myös muita kuin pääreittejä. Yksi kunnan ylläpitämistä reiteistä kulkee Naruskan kylän kautta Tuntsan pubille. Siltä reitti jatkuu Savukosken Tulppioon, missä myös on matkailuyritys. Pubilta voi vierailta myös Sorsatunturilla. Reittien kunnostus on kantanut hedelmää ja kelkkailijoita on yhä

enemmän Sallan reiteillä He käyttävät myös muita Sallan tarjoamia palveluita; käyvät syömässä, tankkaavat kelkkansa ja käyvät myös kaupoissa. Sallan kunnan tulee myös jatkossa ylläpitää kelkkareittien hyvää kuntoa yllä ja huolehtia reittien merkinnästä.

Tuntsan pubilta on ollut hiihtolatu keväisin Sorsatunturille. Varsinaista hiihtotapahtumaa ei ole ollut, mutta haastatteluissa on esitetty, että sellainen olisi hyvä järjestää. Mukana voisivat olla Sallan kunnan lisäksi pubin yrittäjä ja Sallan Latu ja Polku -yhdistys. Sallan kunta vastaisi laadusta, Latu- ja Polku käytännön järjestelyistä ja tapahtuman markkinoinnista yhdessä Matkalla Sallaan ry:n kanssa ja yrittäjä muista fasiliteeteista, kuten tarjoamalla saunan osanottajille.

Tuntsan pubilla voidaan järjestää riistaruokatapahtuma syksyllä, missä yrittäjän lisäksi kunta olisi mukana, ja tilaisuuden markkinoinnissa myös Matkalla Sallaan ry. Suomen eturivin kokke-
jahan Sallassa on vierailut jo aiemmin ruoanlaiton ja muissa merkeissä saijalaisen lihanjalostajan Hannu Lahtelan vieraana.

Otollisin ajankohta eräruokamessun ajankohdaksi on esitetty elokuun pe 18. - la 19. päivää eli se olisi tavallaan aloituslaukaus sorsan- ja karhunmetsästykselle 20. elokuuta.

<http://sallankylat.fi/fi/Naruska-Pulkkaviita>. Naruskan kylän kotisivut eivät ole ajan tasalla. Tiedot tulee päivittää. On myös pohdittava sitä, että onko syytä ottaa uusintapainokset teoksista, jotka on mainittu edellä.

Viimeisenä huomiona voidaan lisätä, että maantien kunto on ajoittain surkea, ja se voi haitata liiketoiminnan harjoittamista.

Liiketoiminta mahdollisuudet

Poropuiston osakas ja opas Timo Tuuha mainitsee haastattelussaan, että Tuntsan alueella olisi tilaa ainakin yhdelle 1-2 henkilön opaspalveluja tarjoavalle yritykselle. Asiakkaiden määrä ei ole nykyisellään riittävä toiminnan harjoittamiseksi Sallan poropuistosta käsin. Tuntsan ja Naruskan alueen ainutlaatuinen luonto ja reitit antavat hyvät mahdollisuudet harjoittaa toimintaa. Tässä olisi mahdollisuus nimenomaan joillekin poromiehille lisäansioihin.

Karhutunturin entinen rajavartioasema, jossa on harjoitettu matkailutoimintaa Naruskan Helmen nimellä, on nykyisellään suljettu ja paikka on vaihtanut omistajaa. Nykyisen omistajan suunnitelmista ei ole tarkempaa tietoa. Paikka kuitenkin on sijainniltaan erinomainen.

Edellä on jo mainittu, että Tuntsan alueelle on suunnitteilla tuulivoimapuisto, joka sijoittuu Sal-
lan ja Savukosken rajalle. Toteutuessaan tuulivoimapuisto tarjoaisi työpaikan noin 40 hengelle.
Kyseessä on noin kahden miljardin hanke ja se työllistäisi monia eri yrityksiä rakennusvaiheen
aikana. Alueen nykyinen majoitustarjonta ei riitä kattamaan puiston rakentamisen tarpeita ja
tässä avautuu uusi mahdollisuus majoitustoiminnan harjoittamiseen.